

UNIVERZA NA PRIMORSKEM
FAKULTETA ZA MANAGEMENT KOPER

Zaključna projektna naloga

KREDITIRANJE FIZIČNIH OSEB

Darja Poje

Koper, 2010

Mentorica: doc. dr. Ajda Fošner

POVZETEK

Pomanjkanje denarja je situacija, s katero se prej ali slej v svojem življenju sreča skoraj vsak posameznik. Rešitev predstavlja najem kredita. Izgleda enostavno, vendar ni vedno tako, saj se začetno navdušenje lahko kaj kmalu spremeni v breme prihodnosti, ki zagreni še tako pristen trenutek sreče. Vzrok za to je neosveščenost in pomanjkanje znanja posameznikov. Banka je organizacija, ki se ukvarja z denarnim (finančnim) poslovanjem. Njena osnovna naloga je finančno posredovanje. Banka je torej finančni posrednik med subjekti, ki imajo presežek finančnih sredstev, na eni strani, in subjekti, ki jim primanjkuje finančnih sredstev, na drugi strani. Osnovni funkciji banke sta zbiranje finančnih sredstev in odobravanje kreditov. Osnovni cilj poslovnih bank je ustvarjanje dobička. Namen zaključnega strokovnega dela je predstavitev kreditiranja prebivalstva na primeru Nove ljubljanske banke, d. d., v nadaljevanju NLB, d. d. Zaključna naloga je razdeljena na dva dela, in sicer teoretični in raziskovalni del. V prvem teoretičnem delu smo predstavili kreditiranje na splošno, obrestne mere ter zavarovanje kreditov, v drugem raziskovalnem delu pa smo se osredotočili na raziskavo na podlagi anketnega vprašalnika, s katerim smo prišli do odgovorov na v dispoziciji postavljene trditve o starostni skupini kreditojemalcev, stopnji izobrazbe ter višini najetega kredita.

Ključne besede: pomanjkanje denarja, kredit, banka, kreditojemalec, zavarovanje.

SUMMARY

The shortage of money is a situation, with which almost every individual is faced some time in their life. The solution to the problem is taking up a loan. Though the idea itself sounds simple enough, the initial enthusiasm can quickly turn in a negative side full of future burden, which spoils the moment of happiness. This happens because of unawareness and lack of knowledge. A bank is an organization dealing with monetary (financial) operations. Its primary task is financial intervention. Hence the bank represents a financial intermediary for people having a surplus of financial resources and those with a lack of resources. The bank's primary functions are collecting financial resources and approving loans. The primary aim of commercial banks is creating profit. The purpose of this final research project is to present the process of approving loans in the case of Nova Ljubljanska banka j.s.c. hereinafter referred to as NLB, j.s.c. The thesis itself consists of a theoretical and a research part. The former presents approving of loans in general, interest rates and loan insurances, whereas the latter focuses on a questionnaire-based research that supported our hypotheses made in the disposition about the borrowers' age, education level and the amount of money borrowed.

Key words: money shortage, loan, bank, borrower, insurance.

UDK:336.717.5 (043.2)

VSEBINA

1	Uvod	1
1.1	Opredelitev področja in opis problema	1
1.2	Namen in cilji diplomskega dela	2
1.3	Predpostavke in omejitve	2
1.4	Metode raziskovalnega dela	3
2	Kredit	5
2.1	Kreditojemalec	6
2.2	Kreditna sposobnost	6
2.3	Elektronski informacijski sistem SISBON	7
2.4	Višina kredita	8
2.5	Ročnost kredita	8
3	Zakon o potrošniških kreditih	9
4	Obrestne mere in obresti	11
4.1	Obrestne mere	11
4.1.1	Nominalna obrestna mera	12
4.1.2	Referenčna obrestna mera	12
4.1.3	Efektivna obrestna mera	12
4.2	Obračun obresti	14
4.2.1	Interkalarne obresti	14
4.2.2	Zamudne obresti	15
5	Kreditni za fizične osebe	17
5.1	Kratkoročni krediti	17
5.1.1	Osebni kredit z zavarovanjem	17
5.1.2	Osebni kredit brez zavarovanja	18
5.1.3	Študentski kredit	19
5.1.4	Kredit za študij	19
5.1.5	Avto kredit	20
5.2	Dolgoročni krediti	20
5.3	Kredit za nakup, gradnjo in obnovo nepremičnin	20
6	Oblike zavarovanj kreditov	23
6.1	Zavarovanje s plačilom zavarovalne premije pri Zavarovalnici Triglav	23
6.2	Zavarovanje s solidarnim poroštvom kreditno sposobnih porokov	24
6.3	Zavarovanje z zastavo police življenjskega zavarovanja z varčevalno komponento ali s plačilom enkratne premije	25
6.4	Zavarovanje z zastavo enot premoženja vzajemnih skladov	25
6.5	Zavarovanje z zastavo denarnih sredstev	25
6.6	Zavarovanje z zastavo vrednostnih papirjev	26
6.7	Življenjsko zavarovanje kreditojemalcev	26

7 Raziskovalni del: anketni vprašalnik.....	29
7.1 Izdelava anketnega vprašalnika.....	29
7.2 Izvedba anketiranja	29
7.3 Analiza in obdelava podatkov ter prikaz rezultatov	29
8 Sklep.....	43
Literatura	45
Viri	45
Priloge.....	47

SLIKE

Slika 4.1	Delitev obrestne mere	11
Slika 7.1	Spol anketiranca.....	30
Slika 7.2	Starost anketiranca.....	31
Slika 7.3	Status kreditojemalca.....	32
Slika 7.4	Stopnja izobrazbe.....	33
Slika 7.5	Ali ste že kdaj najeli kredit?.....	34
Slika 7.6	Namen najetja kredita?	35
Slika 7.7	Za koliko časa ste najeli kredit?.....	36
Slika 7.8	V kakšni višini ste oz. bi najeli kredit?.....	37
Slika 7.9	Zavarovanje kredita	38
Slika 7.10	Izbira obrestne mere.....	39
Slika 7.11	Ali ste pred najemom kredita dobili dovolj informacij od bančnega komercialista?	40
Slika 7.12	Na kaj ste najbolj pozorni pri najemanju kredita?	41

TABELE

Tabela 5.1	Primer kredita z zavarovanjem	18
Tabela 5.2	Primer kredita brez zavarovanja	18
Tabela 5.3	Primer študentskega kredita.....	19
Tabela 5.4	Primer kredita za študij.....	20
Tabela 5.5	Primer avto kredita.....	20
Tabela 5.6	Primer stanovanjskega in hipotekarnega kredita	21
Tabela 7.1	Spol anketiranca.....	29
Tabela 7.2	Starost anketiranca	30
Tabela 7.3	Status kreditojemalca	31

Tabela 7.4	Stopnja izobrazbe.....	32
Tabela 7.5	Ali ste že kdaj najeli kredit?.....	33
Tabela 7.6	Namen najetja kredita?	34
Tabela 7.7	Za koliko časa ste najeli kredit?.....	35
Tabela 7.8	V kakšni višini ste oz. bi najeli kredit?	36
Tabela 7.9	Na kakšen način ste zavarovali kredit?	37
Tabela 7.10	Izbira obrestne mere.....	38
Tabela 7.11	Ali ste pred najemom kredita dobili dovolj informacij od bančnega komercialista?	39
Tabela 7.12	Na kaj ste najbolj pozorni pri najemanju kredita?	40

1 UVOD

1.1 Opredelitev področja in opis problema

Vsakomur se kdaj zgodi, da v življenju nujno potrebuje denar za stanovanje, avto, počitnice, študij itd. ali pa samo za premostitev finančne krize. Najpogostejši način, kako hitro in zanesljivo priti do denarja, je kredit oz. posojilo. Veliko bank in posojilnic danes ponuja kredite po svojih pogojih in vsaka s svojimi triki privablja stranke. S kreditom res pridobimo neko količino denarja, vendar pa se moramo zavedati, da je kredit obveznost, ki jo moramo poravnati. Ali bo obveznost kratkoročna ali dolgoročna, pa je odvisno predvsem od namena, za katerega je bil kredit najet. V času vse hitrejšega tehnološkega razvoja in vedno večje ponudbe izdelkov na trgu so vse bolj izrazite tudi potrebe in želje potrošnikov, ki pa nemalokrat presegajo njihove finančne zmožnosti. Ker podjetja vse pogosteje zaposlujejo za določen čas, so zaposleni s tem prikrajšani za izpolnjevanje pogojev za najem kredita. Med največje izzive, s katerimi se pri svojem poslovanju soočajo banke, sodita nadzor in upravljanje s kreditnim tveganjem, to je tveganje finančne izgube, ki je posledica dolžnikove nesposobnosti, da zaradi katerega koli razloga ne bo sposoben v celoti odplačati svojih finančnih ali pogodbenih obveznosti. Banke morajo pred kreditiranjem preučiti stopnjo tveganja za posameznega kreditojemalca in postaviti kriterije za odobritev kredita. Ker so banke organizacije, ki delujejo pod nadzorom Centralne banke, so pri svojem poslovanju vezane na zakonodajo. Opravljajo lahko storitve, za katere imajo dovoljenje Banke Slovenije, na področju kreditiranja se morajo ravnati v skladu z Zakonom o potrošniških kreditih, ki predpisuje obvezne sestavine kreditne pogodbe in pogoje za dajanje kreditov. Krediti imajo osrednje mesto v ponudbah bank, zato je kreditna ponudba glavna tema te zaključne naloge. Banke morajo zaradi neizprosne konkurence ponuditi najnižje obrestne mere.

V Novi ljubljanski banki d. d. si kreditojemalci lahko sami izberejo obrestno mero. Izbirajo lahko med nominalno obrestno mero in referenčno obrestno mero, vezano na Euribor. Izbira obrestne mere pomembno vpliva na višino anuitet in s tem na višino potrebno odplačljivega kredita. Pretekli in trenutni dogodki na gospodarskem in finančnem trgu so pripomogli k dejstvu, da želijo banke zavarovanje pri skoraj vseh vrstah kreditov, saj se s tem zavarujejo pred neplačili s strani kreditojemalcev, seveda pa najemnikom kreditov ponudijo tudi sklenitev življenjskega zavarovanja, ki pride še kako prav, če se v dobi odplačevanja imetniku kredita karkoli zgodi oz. pride do primera smrti. Če kreditojemalec nima sklenjenega nobenega življenjskega zavarovanja, preostanek zneska kredita preide v plačilo dedičem. Vrsta oziroma oblika zavarovanja je odvisna od vrste kredita, kar pa se lahko tudi spremeni, če banka najde ustrežnejše zavarovanje za to vrsto kredita. Vrsta izbranega zavarovanja pa je odvisna od različnih dejavnikov, na primer vrsta kredita, boniteta stranke, znesek kredita, ročnost itd. V

zadnjem delu zaključne naloge bomo prikazali rezultate raziskovalnega dela v obliki anketnega vprašalnika, v katerem bomo naključno izbranim anketirancem postavili 10 vprašanj v zvezi s kreditiranjem fizičnih oseb.

S kreditiranjem fizičnih oseb banka pospešuje podjetništvo. Pojav finančne in gospodarske krize nam je podal jasno sliko, kolikšen delež so imele banke pri vplivu na gospodarstvo in njegov razvoj. Banke so kreditirale male in velike gospodarske družbe, zadnje leto pa se je dejansko izkazalo, da so bile banke preveč liberalne in premalo konservativne, saj so posledice vidne in občutne na vsakodnevni ravni.

1.2 Namen in cilji diplomskega dela

Namen zaključne naloge je podrobneje opisati kredite za fizične osebe na primeru Nove ljubljanske banke d. d., prikazati in opisati vrste obrestnih mer in zavarovanj kreditov, ter preučiti, kdo lahko najame kredit in kakšni so pogoji za njegov najem.

Pomen oz. cilj zaključne naloge je ugotovitev ciljne skupine kreditorejmalcev na podlagi anketnega vprašalnika, hkrati pa bomo ugotavljali starostno mejo, največkrat najeto višino kredita in izobrazbeno strukturo kreditorejmalcev.

Osnovne trditve

Osnovna trditev, ki jo bomo preverjali, je, da se mora pri najemanju kreditov posameznik znati vprašati ali je pričakovana korist večja od pričakovanih stroškov, hkrati pa mora pridobiti ustrezne informacije, ki mu bodo pomagale najti odgovore na ta vprašanja.

V zaključni nalogi bomo poskušali potrditi naslednje hipoteze:

- Starost ciljne skupine kreditorejmalcev je 25 do 35 let.
- Izobrazbena struktura kreditorejmalcev je v večini primerov končana V. stopnja izobrazbe.
- Najpogostejši znesek najema kredita za osebne namene je med 10.000 EUR in 15.000 EUR.

1.3 Predpostavke in omejitve

Pri raziskavi se bomo oprli na teoretično in praktično znanje, zakonske predpise in strokovno literaturo s področja kreditiranja fizičnih oseb. Predpostavljamo, da bodo fizične osebe v naslednjih nekaj letih težje pridobile osebni kredit zaradi nastale gospodarske in finančne krize. Glede na situacijo trga so se banke zavarovale in omejile kreditiranje fizičnih oseb. Omejitve so vezane na neto osebni dohodek kreditorejmalca, poslovno sodelovanje z banko in boniteto stranke.

V zaključni nalogi se bomo omejili na NLB d. d., na kreditiranje fizičnih oseb ter na oblike zavarovanj kreditov.

1.4 Metode raziskovalnega dela

Zaključna naloga je po vsebini razdeljena na teoretični in raziskovalni del. V okviru teoretičnega dela bomo uporabili domačo strokovno literaturo, uporabo interneta in dostopnih zapiskov banke, uporabili bomo tudi znanje, ki ga imamo na tem področju, ter uporabili deskriptivno metodo.

Temu bo sledil raziskovalni del, kjer bomo izdelali anketni vprašalnik v zvezi s kreditiranjem prebivalstva. Vprašalnik bomo razdelili med 100 naključno izbranih oseb. Zbrane podatke bomo pregledali, analizirali in obdelali podatke v Excelovih tabelah ter grafično prikazali rezultate. Pri analizi rezultatov ankete bomo uporabili metode opisne statistike, korelacijsko analizo ter metode analize časovnih vrst (trend).

2 KREDIT

Kredit je najpomembnejša in najpogostejša oblika dodatnega financiranja. Kreditiranje je danes ena najboljšežnejših bančnih storitev, saj posojila predstavljajo velik delež bančnih naložb, iz katerih prihaja večino bančnih prihodkov. Z naraščanjem bančne konkurence je sprejemanje kreditnih odločitev vse težje, saj mora biti banka konkurenčna na vseh področjih kreditiranja.

V vsakdanjem življenju velikokrat govorimo o kreditu in posojilu. Ob tem se moramo zavedati, da ti dve besedi ne pomenita enako. Pri kreditni pogodbi se banka zavezuje dati uporabniku kredita na voljo določen znesek denarnih sredstev za določen ali nedoločen čas, v nek namen ali brez določenega namena, uporabnik pa se zavezuje plačati banki dogovorjene obresti in dobljeni znesek denarja vrniti v določenem času in na način, ki je določen v pogodbi. Pri posojilu pa gre za to, da se posojilodajalec zavezuje, da bo posojilojemalcu izročil določen denarni znesek ali določeno količino drugih nadomestnih stvari, posojilojemalec pa se zavezuje, da mu bo po določenem času vrnil enak znesek oziroma enako količino stvari iste vrste in kakovosti. Posojilo je pravzaprav samo pogodba med strankama, posledica tega pa je kredit oziroma kreditno razmerje. V praksi pa se obe besedi uporabljata kot sinonima.

Kreditni se med seboj razlikujejo glede na več dejavnikov (ročnost, višina kredita, zavarovaje kredita itd.), ki so med seboj povezani. Tako imamo namenske ter nenamenske kredite. Namenski krediti so tisti, ki služijo za določen namen in ga je potrebno dokazati. To lahko dokažemo s predračunom, računom, s kupoprodajno pogodbo itd. Kreditojemalec v tem primeru denarja ne dobi na račun, ampak ga banka nakaže neposredno na račun podjetja, v katerem je kreditojemalec zadolžen. Med nenamenske kredite pa uvrščamo vse gotovinske kredite, katerih namen ni posebno določen in kreditojemalec dobi gotovino na račun ali pa v gotovini.

Beseda kredit pomeni pravni posel in predstavlja pogodbeni odnos med banko in stranko. Sestavljen je iz glavnice in obresti, lahko pa vsebuje tudi druge stroške. Glavnica je denarna obveznost, ki predstavlja kredit in jo dobi kreditojemalec ter jo mora poplačati skupaj z obrestmi ter stroški. Kreditna pogodba mora biti v pisni obliki, drugače ne velja oziroma je nična. Vsebovati pa mora vsaj tri elemente in to so (Kamhi, 2003):

- pogoji za nastanek kredita,
- način uporabe kredita ter
- način vračanja kredita.

V NLB d. d. lahko posameznik izbira med naslednjimi vrstami kreditov (Obrestne mere in stroški za kredite):

- osebni kredit,

- stanovanjski kredit,
- avto kredit,
- študentski kredit,
- kredit za študij.

2.1 Kreditojemalec

Kredit lahko pridobijo osebe, starejše od 18 let, ki so državljani Republike Slovenije in so sposobne vrniti kredit skupaj z obrestmi ter ostalimi stroški. Kreditojemalec mora biti zaposlen za nedoločen čas in sicer v podjetju, ki ni v stečaju ali likvidaciji. Kredit se lahko odobri tudi fizični osebi, ki še ni dopolnila 18 let, če je redno zaposlena in je že sklenila zakonsko zvezo. Osebe, zaposlene za določen čas, pa lahko dobijo kredit z maksimalno dobo, za katero so zaposlene. Kredit lahko pridobijo tako komitenti kot nekomitenti. Za komitente se šteje vse osebe, ki imajo pri banki vsaj 6 mesecev odprt osebni račun.

Glede zgornje starostne meje kreditojemalca je odvisno od oblike zavarovanja kredita. Če je kredit zavarovan pri zavarovalnici, ob izteku kredita starost kreditojemalca ne sme presegati 75 let (80 let v primeru zavarovanja potrošniškega kredita). V primeru pa da je kredit je zavarovan na enega izmed preostalih načinov zavarovanja, pa lahko osebe, starejše od 70 let, pridobijo kredit z odplačilno dobo do največ 7 let oziroma z ustrezno krajšo dobo, skladno z opredelitvijo v posamezni kreditni ponudbi. (Mavretić, 2010)

2.2 Kreditna sposobnost

V osnovi pomeni kreditna sposobnost kreditojemalca vrniti kredit z obrestmi in ostalimi stroški vred. Sposobnost odplačevanja (kreditno sposobnost) preverja banka na podlagi podatkov o višini osebnih prejemkov. Ugotavljanje le-te je namenjeno zavarovanju kredita, torej tega, da se zagotovi vračilo kredita do roka njegove zapadlosti. (Mavretić, 2010)

Kreditna sposobnost posameznika pomeni, da kreditjemalci niso v negativnem oziroma nedovoljenem negativnem stanju na nobenem računu znotraj banke, oziroma se ne nahajajo na listi nekorektnega poslovanja v okviru posameznih vrst poslov. Za vnose na listo nekorektnega poslovanja s področja kreditnega poslovanja skrbi organizacijska enota spremljave, ki vodi kredite.

Ugotavljanje kreditne sposobnosti je glavna determinanta, ki banki zagotavlja varnost naložb. Nepravilna ocena kreditne sposobnosti pomeni:

- napako pri izračunu,
- napako pri upoštevanju osnove za ugotavljanje kreditne sposobnosti,

- premajhen preostanek plače ali pokojnine oz. poseganje v zakonsko določeno višino minimalne plače.

Kreditna sposobnost je določena tudi glede na določeno najnižjo anuiteto, ki jo mora kreditojemalec mesečno odplačevati. Ocenjena je namreč kot tista vrednost oziroma posredno kot tisti osebni prejemek, ki še zagotavlja možnost rednega odplačevanja kreditnih obveznosti.

Neppravilno ocenjena kreditna sposobnost ima lahko dve posledici:

- neredno odplačevanje dolga, nastanek dodatnih stroškov za banko ali
- neuspešno izterjavo preko zavarovalnice ali sodišča.

2.3 Elektronski informacijski sistem SISBON

SISBON (Slovenski Informacijski Sistem BONitet) je elektronski informacijski sistem, ki omogoča izmenjavo in obdelavo osebnih podatkov o komitentih med bankami in hranilnicami, podpisnicami Dogovora o postavitvi in uporabi informacijskega sistema SISBON.

SISBON je elektronski informacijski sistem ki so ga banke in hranilnice vzpostavile s 1. 1. 2008, skladno z Zakonom o bančništvu (ZBan-1). SISBON omogoča medsebojno izmenjavo in obdelavo osebnih podatkov o komitentih fizičnih osebah med podpisnicami Dogovora o postavitvi in uporabi informacijskega sistema SISBON.

V SISBON-u se zbirajo in obdelujejo podatki, ki se nanašajo na zadolženost in korektnost izpolnjevanja pogodbenih obveznosti fizičnih oseb posameznikov in so dodatna informacija za določitev njihove kreditne sposobnosti, od katere je odvisna odobritev posla in določitev pogojev za posamezno storitev.

Komitentom SISBON-a prinaša enostavnejše dokazovanje njihove bonitete, poenostavitev postopkov odobravanja posojil in s tem prihranek časa. Realnejša ocena bonitete komitenta omogoča pridobitev posojila v višini, ki jo še dovoljuje kreditna sposobnost posameznika (vir: Združenje bank Slovenije. 2010. *SISBON*)

SISBON vsebuje osebne podatke o komitentih. Podatki, ki jih podpisnice Dogovora posredujejo v SISBON, so:

- matični podatki o komitentu (davčna št.,osebno ime, datum in kraj rojstva, naslov stalnega ali začasnega prebivališča, zaposlitev);
- vrsta poslov (transakcijski računi z odobrenim izrednim limitom, izredni limiti, posojila kreditne kartice, poročila drugim);
- matični podatki o poslih (vrsta posla, datum sklenitve posla, oznaka valute, znesek anuitete oz. obroka, vrsta anuitete oz. obroka, odplačilna doba v mesecih, podatki o moratoriju, datum vnosa posla v SISBON);
- poslovni dogodki, ki vplivajo na potek posla (odplačilo dolga, predčasno plačilo, sprememba odplačilne dobe, sprememba obroka);

- poslovni dogodki, ki niso v skladu s pogodbo (odpoved posla zaradi neplačila dolga, neplačan zapadli dolg, blokiranje in deblokiranje).

Osebni podatki v SISBON so zaupne narave, dostop do njih je strogo nadzorovan. V celotnem sistemu se obravnavajo kot poslovna skrivnost, skladno z Zakonom o bančništvu in Zakonom o varstvu osebnih podatkov. Dostop do podatkov, ki se beleži in nadzoruje, je dovoljen le pooblaščenim osebam v posamezni banki in hranilnici. Nadzor vstopa v SISBON in identifikacija pooblaščenih oseb se izvajata s pomočjo digitalnih elektronskih potrdil, ki jih izdajajo javne kvalificirane certifikatske agencije v Sloveniji.

Vpogled v podatke o komitentih v SISBON lahko opravijo le pooblaščene osebe, in sicer v naslednjih primerih: sklepanje novega posla s komitentom, izterjava zapadlih obveznosti, reklamacija komitenta, posodabljanje njegovih matičnih podatkov.

2.4 Višina kredita

Višina kredita je odvisna od odplačilne dobe, podlage za pridobitev kredita ter kreditne sposobnosti. Banka na osnovi višine rednih neto mesečnih prejemkov določi odplačilno sposobnost stranke, mesečna anuiteta pa lahko znaša od 1/3 do največ 2/3 osnovne plače.

2.5 Ročnost kredita

V grobem delimo kredite na kratkoročne in dolgoročne. Glavna razlika med tem je čas vračila, ki meji na enem letu. Obrestne mere so odvisne od dobe odplačevanja kredita in od načina koriščenja kredita. Pri kratkoročnih kreditih uporabljamo nominalno letno obrestno mero, seveda pa lahko uporabljamo nominalno ali referenčno obrestno mero tudi pri dolgoročnih kreditih z odplačilno dobo do deset let.

Ročnost kredita pomeni, koliko časa se kredit odplačuje. Glede na to delimo kredite na kratkoročne, srednjeročne in dolgoročne. Kratkoročni naj bi bili krediti do enega leta, srednjeročni nekje do deset let in dolgoročni nad deset let. V praksi pa se predvsem uporablja dolgoročno ter kratkoročno kreditiranje. Meja med njima je eno leto, to pa pomeni, da se kratkoročni kredit vrne nekje do enega leta, pri dolgoročnem pa je rok vračila daljši od enega leta (Kamhi, B. 2003. Kaj vemo o bančnih poslih, str. 17).

3 ZAKON O POTROŠNIŠKIH KREDITIH

Osnovni namen ZPotK, ki je bil noveliran maja 2004, je zaščititi potrošnika - kreditojemalca, zato vsebuje vrsto pravil, ki zagotavljajo ustrezno obveščenost potrošnika in določajo pravice in obveznosti obeh pogodbenih strank, da bi bila tako zagotovljena njuna enakopravnost. Seveda pa samo ZPotK ne more zaščititi potrošnikov pred zlorabami in oškodovanji. Zakonodaja je lahko učinkovito varstvo le, če potrošniki dobro poznajo svoje pravice in razumejo, kakšne obveznosti prevzemajo s sklepanjem kreditnih pogodb. Ravno zato pa Zakon vsebuje vrsto pravil, ki zagotavljajo ustrezno obveščenost kreditojemalca in določajo pravice in obveznosti obeh pogodbenih strank, da bi bila tako zagotovljena enakopravnost pogodbenih strank. V njem so zapisana tudi določila, ki opredeljujejo nadzor nad dajalci in posredniki kreditov. Zakon velja za vsako kreditno pogodbo, s katero kreditodajalec (fizična ali pravna oseba in daje kredite v okviru svoje dejavnosti, poslovanja ali poklica) da ali obljubi, da bo dal kreditojemalcu (fizična oseba, ki najame kredit za namene zunaj njegove poklicne ali pridobitne dejavnosti) kredit (Drol Novak, Ž. 2004. Potrošniški krediti, str. 4).

Zakon vsebuje naslednje člene (Ur.l., št. 41/2004):

- o vsebini pogodbe,
- o odstopu od kreditne pogodbe,
- o predčasnem poplačilu kredita,
- o odgovornosti kreditodajalca za izpolnitev pogodbe blaga in storitev,
- o izračunu obrestne mere,
- o stroških kredita,
- o posredovanju kredita in o nadzoru nad izvajanjem zakona.

Bistvo zakona je pravzaprav v tem, da mora kreditodajalec na vsak oglas ali ponudbo za kredit, kjer je omenjena obrestna mera ali drugi stroški, napisati EOM. Ta podatek je za kreditojemalca zelo pomemben, saj mu pove realno ceno kredita in s tem lahko kreditojemalec primerja med različnimi ponodbami kreditov. Zakon pa zahteva od kreditodajalcev tudi to, da seznanijo kreditojemalca z vsemi kreditnimi pogoji še pred sklenitvijo pogodbe. Pogodba mora biti v pisni obliki, v njej pa morajo biti navedena vsa plačila, obresti ter stroški, katere mora kreditojemalec plačati. V nasprotnem primeru je kredita pogodba nična (Zakonodaja, 3. 9. 2007).

ZPotK se ne uporablja v naslednjih primerih (Ur.l., št. 41/2004):

- pri kreditih, pri katerih je glavnica manjša od 40.000,00 SIT (166,92 EUR),
- pri kreditih, ki so zavarovani s hipoteko na nepremičnino,
- pri najemnih pogodbah,
- pri brezobrestnih kreditih ter
- pri kreditih, ki jih mora kreditojemalec vrniti najkasneje v treh mesecih.

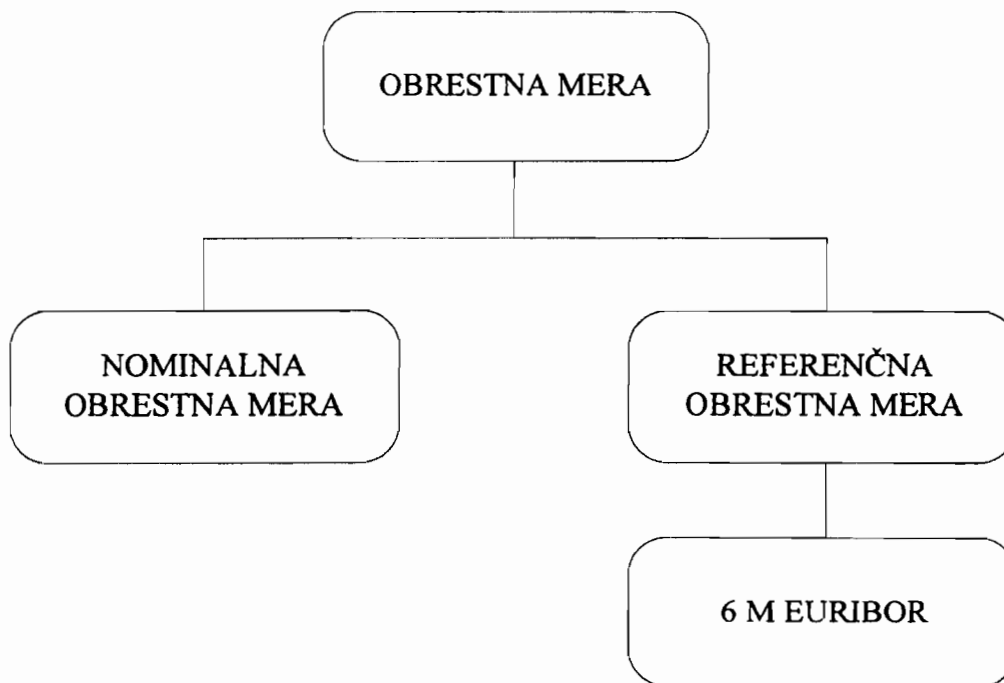
4 OBRESTNE MERE IN OBRESTI

4.1 Obrestne mere

V NLB d. d. uporabljamo za obračun obresti dve vrsti obrestnih mer. Glede na to, da se bomo posvetili vsem vrstam kreditov, bomo v zaključni strokovni nalogi predstavili predvsem nominalno obrestno mero ter referenčno obrestno mero EURIBOR ter efektivno obrestno mero, ki je pri odločitvi za kredit zelo pomembna. Vrsta obrestne mere je navedena za vsako posamezno storitev v Sklepu o obrestnih merah NLB d. d. Obrestne mere so izražene na letnem nivoju in so določene najmanj na dve decimalni mesti v odstotnem zapisu.

Pri obrestnih merah moramo vedeti, da na njihovo višino vplivajo različni dejavniki, medtem tudi spremembe inflacije. Beseda obrestna mera pomeni ceno, ki jo mora stranka plačati za izposojen denar (Mramor, 1993, str. 50). Ravno zato pa poznamo nominalno in realno obrestno mero. V NLB d. d. pa si lahko kot obrestno mero izberemo:

Slika 4.1 Delitev obrestne mere

Vir: NLB Depoziti in varčevanja za fizične osebe, Izvleček sklepa o obrestnih merah NLB d.d. in Tarife NLB d.d., junij 2010

4.1.1 Nominalna obrestna mera

Nominalna obrestna mera (NOM) pomeni na letni ravni določeno spremenljivo ali fiksno obrestno mero. Izražena je na letni ravni in ne vsebuje klavzule za ohranjanje realne vrednosti denarnih obveznosti in terjatev.

Nominalno obrestno mero delimo na :

- nespremenljivo (fiksno) obrestno mero,
- spremenljivo (variabilno) obrestno mero.

Nespremenljiva oziroma fiksna obrestna mera se v času trajanja pogodbenega razmerja oziroma v času, določenemu s pogodbo, ne spreminja. Spremenljiva oziroma variabilna obrestna mera pa se v času trajanja pogodbenega razmerja spreminja na podlagi parametrov iz pogodbe. Nominalna obrestna mera je odvisna tudi od višine inflacije in je pravzaprav določena še pred dvigom cen. Ravno zato pa je v njo vključena predvidena sprememba cen in ne realna.

Nominalno obrestno mero lahko razumemo tudi kot seštevek realne obrestne mere ter pričakovane spremembe cen (inflacije) (Ribnikar, 1984, str. 1):

nominalna obrestna mera = realna obrestna mera + pričakovana stopnja inflacije

4.1.2 Referenčna obrestna mera

Referenčne obrestne mere so tržne obrestne mere, ki se uporabljajo kot izhodišče za določanje spremenljivih obrestnih mer za posamezne bančne storitve. Na finančnem trgu se običajno pojavljata EURIBOR in LIBOR. Obstajajo pa še tudi druge medbančne obrestne mere, ki pa so javno objavljene.

Ob uvedbi evra pa je prišlo do spremembe pri slovenski medbančni obrestni meri, saj je našo nekdanjo referenčno obrestno mero SITIBOR zamenjal enotni EURIBOR.

SITIBOR je bila slovenska medbančna obrestna mera, ki je veljala za banke v Sloveniji. Višina obrestne mere se s to zamenjavo ni spremenila, edina razlika pa je ta, da se ne imenuje več SITIBOR, ampak je enotno EURIBOR in je osnovna enota evro.

4.1.3 Efektivna obrestna mera

Efektivna obrestna mera (EOM) je obrestna mera, ki jo kreditojemalec plačuje z rednim odplačevanjem obrokov kredita. Efektivno obrestno mero pravzaprav sestavljajo vsi skupni stroški, ki nastanejo ob odobritvi kredita oziroma vključujejo stroške odobritve, vodenja, zavarovanja kredita in druge dajatve, ki so določene v pogodbi. V grobem lahko rečemo, da je efektivna obrestna mera sestavljena iz obresti ter vseh ostalih stroškov.

EOM je letna obrestna mera, ki je odvisna od:

- višine kredita,

- časa črpanja sredstev,
- roka vračila,
- števila mesečnih obveznosti,
- realne obrestne mere,
- stroškov odobritve kredita.

Efektivna obrestna mera se računa po naslednji enačbi (Zakon o potrošniških kreditih, 21. 5. 2004):

$$\sum_{j=1}^m \frac{a_j}{\left(1 + \frac{\text{EOM}}{100}\right)^{t_j}} = \sum_{k=1}^n \frac{b_k}{\left(1 + \frac{\text{EOM}}{100}\right)^{t_k}}$$

m število prejetih zneskov (obrokov), če kredit porablja postopoma, drugače je $m=1$

a_j prejeti zneski - vsota je enaka znesku kredita

t_j dolžina intervala, izražena v letih in delih leta, med začetnim trenutkom (prvim obrokom) in datumi naslednjih obrokov

n število obremenitev (odplačilo kredita + skupni stroški)

b_k posamezni zneski odplačil

t_k dolžina intervala, izražena v letih in delih leta, med začetnim datumom (datumom plačila prvega obroka) ter datumi odplačil posameznih skupnih stroškov kredita

Kot lahko razberemo iz zgornje enačbe, je višina EOM odvisna od (Oman, 2004, str. 4):

- zneska in odplačilne dobe obresti,
- načina obrestovanja in prilaganja obrestne mere,
- pogostosti kapitalizacije,
- načina amortizacije kreditov,
- načina določanja anuitete,
- značaja posameznih stroškov
- uporabljanja indeksacijskega mehanizma.

Skupna efektivna obrestna mera (S) pa je efektivna obrestna mera, pri kateri se upošteva valorizacijska stopnja - VS. (Pogosta vprašanja in odgovori, 18. 4. 2009)

$$S = \left(\left(1 + \frac{VS}{100} \right) \cdot \left(1 + \frac{r}{100} \right) - 1 \right) \cdot 100$$

S skupna efektivna obrestna mera

VS valorizacijska stopnja, ki je enaka letni obrestni meri, s katero se zagotavlja ohranitev realne vrednosti po zakonu o predpisani obrestni meri zamudnih obresti ter temeljni obrestni meri (TOM)

r realna obrestna mera

S spremembo Zakona v maju 2004 je bilo določeno, da višina EOM za kredite, ki niso odobreni pri banki ali hranilnici, ne sme presegati 200 % zadnje objavljene povprečne EOM. V nasprotnem primeru je pogodba nična in kreditojemalec plača le zakonsko dopustno obrestno mero. Povprečne efektivne obrestne mere potrošniških kreditov objavlja Banka Slovenije dvakrat letno v Uradnem listu RS in na svojem spletnem mestu (Drol Novak, 2004, str. 13–14).

4.2 Obračun obresti

Obračun obresti je postopek, v katerem se v obračunskem obdobju obračunajo obresti na glavnico. Končni rok za plačilo obresti imenujemo zapadlost obveznosti, ki pa je lahko enak roku plačila ali pa je kasnejši. Pri štetju dni od datuma obračuna do datuma zapadlosti pa se upoštevajo koledarski dnevi, razen če je v pogodbi določeno drugače. Pri določanju začetka in konca obdobja za obračun obresti se lahko uporabljata dve metodi (Interno gradivo NLB d. d., 2009):

- šteje se prvi dan od začetka posla, zadnji pred iztekom posla pa ne;
- šteje se zadnji dan pred iztekom posla, prvi dan od začetka posla pa ne.

Pri štetju dni se uporabljajo naslednje metode (Interno gradivo NLB d. d., 2009):

- (K, 365/366) dnevi po koledarju, upoštevanje dejanske dolžine leta,
- (K, 360) dnevi po koledarju, upoštevanje leta, kot da ima 360 dni,
- (30, 360) leto ima 360 dni in je sestavljeno iz dvanajstih enakih mesecev po 30 dni.

Za storitev, kjer ni posebej določena metoda, se uporablja metoda z dejanskim številom dni v letu (K, 365/366), kar pomeni, da obrestna mera velja za leto dni kot osnovna časovna enota, če ni posebej drugače zapisano. V pogodbi mora biti natančno opredeljen uporabljeni način štetja dni. Banka mora komitentu razkriti posledice izbire vsakega drugačnega načina štetja dni. Nekaterne banke še vedno uporabljajo za izračun obresti metodo s približnim štetjem dni (K, 360). Ta metoda je za banko sicer boljša, vendar za komitenta ni, saj za seboj prinese obresti, višje za približno 1,4 %, v primerjavi z metodo z natančnim štetjem dni (K, 365, 366) (Čibej, 1998, str. 16).

4.2.1 Interkalarne obresti

Interkalarne obresti so obresti, ki se obračunajo od začetka črpanja oziroma porabe kredita do dospelosti prvega obroka v plačilo. To pa pomeni, da je višina interkalarnih obresti odvisna od tega, kdaj se kredit vzame. V primeru, da bomo kredit vzeli na začetku meseca, bodo interkalarne obresti višje, kot če vzamemo kredit proti koncu meseca.

Interkalarne obresti so obračunajo ob koncu meseca ter ob prvi anuiteti, ko zapade v plačilo. Višina obresti se obračuna po enaki stopnji in na enak način, kot se obračunajo redne posojilne obresti. Interkalarne obresti vplivajo na višino efektivne obrestne mere ter so odvisne od porabljene glavnice posojila, obrestne mere in števila dni od začetka črpanja posojila pa do prenosa posojila v odplačilo (Dobro je vedeti: interkalarne obresti, 5. 2. 2007).

Komitenti se poskušajo izogniti plačilu interkalarnih obresti, zato glavnico dvignejo v enkratnem znesku na zadnji delovni dan v mesecu, medtem ko plačilo prve anuitete zapade šele na začetku prihodnjega meseca (Dobro je vedeti: interkalarne obresti, 5. 2. 2007).

Interkalarne obresti zapadejo tisti moment, ko se prične kredit odplačevati. Za ta proces pa se uporabljajo trije načini (Čibej, 2004, str. 11):

- interkalarne obresti se lahko poravnajo na dan črpanja v diskontiranem znesku, ki je lahko plačan z nakazilom ali s pobotom iz kredita,
- interkalarne obresti zapadejo in se plačajo na dan, ko se kredit prenese v črpanje,
- interkalarne obresti se pripišejo glavnici kot povečana glavnica.

4.2.2 Zamudne obresti

Zamudne obresti so obresti, ki se zaračunajo v primeru, če dolžnik ne izpolni svoje obveznosti - plačila. So obresti, po katerih se obrestujejo denarne obveznosti v domačem denarju od dneva nastanka dolžnikove zamude do dneva plačila. Po zakonski zamudni obrestni meri plača banka, hranilnica oziroma hranilno-kreditna služba Banki Slovenije tudi nadomestilo v primeru, če ne izpolni obveznih rezerv. Določene so v Obligacijskem zakoniku oziroma z Zakonom o predpisani obrestni meri zamudnih obresti, lahko pa se upnik in dolžnik dogovorita za višino zamudne obrestne mere. Nov Obligacijski zakonik določa, da je višina zamudne obrestne mere 9 %, če poseben zakon ne določa drugače, ter je določena za šest mesecev (Bilten Banke Slovenije, januar 2010).

Zamudna obrestna mera je izražena v odstotkih neplačanega zneska ter temelji na pogodbenem dogovoru ali zakonskem določilu. Višino obrestne mere oblikuje Ministrstvo za finance ter je objavljena v Uradnem listu RS in po zakonu določena kot vodilna obrestna mera Evropske centralne banke (Pojem dneva: zamudne obresti, 29. 1. 2009).

5 KREDITI ZA FIZIČNE OSEBE

5.1 Kratkoročni krediti

5.1.1 Osebni kredit z zavarovanjem

Osebni kredit je namenjen fizičnim osebam, ki želijo na preprost način priti do ugodnega kredita. Višina kredita je odvisna od plačilne sposobnosti komitenta, oblike zavarovanja ter dobe odplačila. Za kredit lahko zaprosijo vsi tisti, ki so sposobni vrniti kredit z obrestmi in ostalimi stroški vred in sicer ne glede na preteklo poslovno sodelovanje z banko in imajo zadnjih 6 mesecev redno plačo, oziroma upokojenci s pokojnino, ki imajo plačilno kartico NLB d. d.

Kredit je možno zavarovati pri zavarovalnici, s poroki, z zastavo nepremičnine, denarnih sredstev ali vrednostnih papirjev. Odplačilna doba je do 10 let, glede na obliko zavarovanja.

Obrestne mere so odvisne od dobe odplačila in tega, ali je kreditojemalec komitent ali nekomitent banke. Pri slednjih je obrestna mera za malenkost višja. Kreditojemalec ima na izbiro nominalno obrestno mero ali referenčno obrestno mero s 6 M EURIBOR-jem. Za nominalno obrestno mero je značilno, da je višina mesečne obveznosti že vnaprej določena ter ostane nespremenjena celotno obdobje, medtem ko se EURIBOR spreminja na pol leta.

V primeru, da se kreditojemalec odloči, da bo kredit zavaroval, mora to storiti za celotno obdobje. Glede zavarovanja lahko kreditojemalec izbira med naslednjimi načini zavarovanja:

- s plačilom zavarovalne premije,
- s solidarnim jamstvom dveh kreditno sposobnih porokov za celotni kredit ali štirih vsak do polovice. V primeru dveh porokov eden od obeh, v primeru štirih porokov pa dva od njih ne smeta biti zaposlena pri istem delodajalcu kot kreditojemalec,
- z zastavo denarnih sredstev,
- z zastavo vrednostnih papirjev,
- z zastavo točk vzajemnih skladov družbe NLB Skladi d. o. o.,
- z zastavo polic življenjskih zavarovanj družbe NLB Vita d. o. o.,
- z zastavo nepremičnine.

Tabela 5.1 Primer kredita z zavarovanjem

Znesek	10.000 EUR
Doba	60 mesecev
Obrestna mera	6,45 %
Strošek zavarovanja	298,99 EUR
Mesečna obveznost	195,43 EUR
Strošek odobritve	41,73 EUR

Vir: <http://www.nlb.si/osebni-kredit>

5.1.2 Osebni kredit brez zavarovanja

Osebni kredit brez zavarovanja je namenjen bonitetnim strankam:

- strankam, ki imajo mesečne dohodke iz naslova plače ali pokojnine, višje od 900 EUR,
- strankam, ki nimajo likvidnostnih težav,
- strankam, ki svoje obveznosti do banke po vseh računih redno poravnajo, nimajo zapadlih neplačanih obveznosti in banka do teh strank na Inštitutu za bančno in finančno pravo ter varovanje zakonitosti ne vodi nobenih zapadlih neplačanih terjatev.

Izjemoma se lahko odobri kredit v primeru, ko je višina plače ali pokojnine nižja od 900 EUR, ob soglasju direktorja podružnice in direktorja poslovne mreže.

Tabela 5.2 Primer kredita brez zavarovanja

Znesek	10.000 EUR
Doba	60 mesecev
Obrestna mera	6,70 %
Strošek zavarovanja	brez zavarovanja
Mesečna obveznost	196,60 EUR
Strošek odobritve	41,73 EUR

Vir: <http://www.nlb.si/osebni-kredit>

5.1.3 Študentski kredit

Študentski kredit je kredit, ki je namenjen za potrebe rednih ter izrednih študentov ter polnoletnih dijakov, ki imajo odprt račun pri NLB d. d. Ti krediti so manjših vrednosti, saj so odvisni od plačilne sposobnosti, zavarovanja ter dobe vračanja kredita. Najvišji znesek znaša 2.086,46 EUR, ki mora biti zavarovan z enim kreditno sposobnim porokom, medtem ko kredita do višine 834,59 EUR ni potrebno zavarovati, če komitent prejema redne prilive zadnjih 6 mesecev. Študentje 3. ali višjih letnikov pa imajo možnost najetja kredita do višine 4.172,93 EUR, ki ga morajo prav tako kot ostali zavarovati s enim kreditno sposobnim porokom ali z zavarovalno polico. Višina kredita je odvisna od oblike zavarovanja kredita, oblike poslovnega sodelovanja in vrste priliva (študentska, pokojnina ali delo preko študentskega servisa). Kredit se lahko odobri za največ 12 mesecev; najkrajša pogodbeno dogovorjena doba pa je 3 mesece, medtem ko je za študente 3. ali višjih letnikov 36 mesecev. Doba vračanja kredita je odvisna od višine mesečne anuitete, ki minimalno znaša 31,30 EUR. Kredit se obrestuje po nominalni, fiksni obrestni meri.

Tabela 5.3 Primer študentskega kredita

Znesek	2.086,46 EUR
Doba	12 mesecev
Obrestna mera	4,95 %
Strošek zavarovanja	s porokom
Mesečna obveznost	178,57 EUR
Strošek odobritve	4,17 EUR

Vir: <http://www.nlb.si/studentski-kredit>

5.1.4 Kredit za študij

Ta vrsta kredita je namenske narave ter je namenjena za plačilo šolnine doma ali v tujini, ter za vse ostale stroške povezane s študijem. Kredit je namenjen vsem polnoletnim študentom, tako rednim kot izrednim, ki so komitenti banke NLB d. d. Višina odobrenega kredita je odvisna od višine računov ter predračunov ter od odplačilne sposobnosti. Obrestna mera, ki se uporablja za izračun, je 6-mesečni EURIBOR + fiksni pribitek. Ročnost kredita je odvisna tudi od minimalne mesečne anuitete, ki znaša 31,30 EUR. Tako je najkrajša doba vračanja 3 mesece ter najdaljša 5 let.

Tabela 5.4 Primer kredita za študij

Znesek	2.000 EUR
Doba	24 mesecev
Obrestna mera	6 M euribor +pribitek 3,80%
Strošek zavarovanja	brez zavarovanja
Mesečna obveznost	178,57 EUR
Strošek odobritve	20 EUR

Vir: <http://www.nlb.si/kredit-za-studij>

5.1.5 Avto kredit

Kredit je namenske narave ter je namenjen za nakup novega ali rabljenega vozila. Višina kredita znaša najmanj 166,91 EUR, maksimalna višina pa je odvisna od kreditne sposobnosti ter višine računa, predračuna ali zneska na kupoprodajni pogodbi. Višina odobrenega kredita je odvisna tudi od tega, če je kredit zavarovan ali ne. Maksimalna višina nezavarovanega kredita znaša 4.172,00 EUR. Doba odplačevanja je od 1 do 5 let in je odvisna tudi od minimalne višine anuitete, ki znaša najmanj 64 EUR. Kredit je namenjen samo za komitente banke in sicer z referenčno obrestno mero 6M EURIBOR ter fiksni pribitek.

Tabela 5.5 Primer avto kredita

Znesek	10.000 EUR
Doba	60 mesecev
Obrestna mera	6 M euribor +pribitek 4,55%
Strošek zavarovanja	248,08 EUR
Mesečna obveznost	191,43 EUR
Strošek odobritve	125 EUR

Vir: <http://www.nlb.si/?doc=13471>

5.2 Dolgoročni krediti

5.3 Kredit za nakup, gradnjo in obnovo nepremičnin

Kredit za nakup, gradnjo in obnovo nepremičnin je dolgoročni kredit, ki je namenjen nakupu, gradnji, adaptaciji stanovanja itd. Kredit si lahko privoščijo vsi, ki je dopolnil 18 let in je državljan Republike Slovenije. Komitent mora biti zaposlen za

nedoločen čas v podjetju, ki ni v stečajnem postopku ali likvidaciji ter prejema redne mesečne prihodke ali dolgoročno varčuje. Višina odobrenega zneska ne sme presegati tretjine neto mesečne plače, pokojnine, invalidnine ipd. Kredit pa lahko dobijo tudi nezaposleni, upokojenci ter vsi samostojni podjetniki.

Odplačilna doba stanovanjskih kreditov je odvisna od oblike zavarovanja in vrste kredita z zavarovalno polico preko zavarovalnice, v primeru hipotekarnega zavarovanja pa je odplačilna doba stanovanjskega kredita pri NLB d. d. od 1 do 30 let, seveda pa je odvisno tudi, za katero obrestno mero se kreditojemalec odloči.

O hipotekarnem zavarovanju govorimo takrat, kadar za obliko zavarovanja izberemo zastavo nepremičnine. Hipoteka je zastava pravice na nepremičnini, s katero je upnik zavarovan v primeru, da dolžnik ne plača svoje obveznosti. V primeru hipotekarnega kredita je za višino odobrenega kredita pomembna vrednost zastavljene nepremičnine, vendar pa višina kredita nikoli ne sega do celotne vrednosti nepremičnine, ampak le do 50–70 % njene prometne vrednosti (Crnković, 1988, str. 129).

Tabela 5.6 Primer stanovanjskega in hipotekarnega kredita

Stanovanjski kredit:	
Znesek	30.000 EUR
Doba	180 mesecev
Obrestna mera	6 M euribor +pribitek 2,15%
Strošek zavarovanja	741,94 EUR
Mesečna obveznost	211,38 EUR
Strošek odobritve	125,19 EUR
Hipotekarni kredit:	
Znesek	90.000 EUR
Doba	360 mesecev
Obrestna mera	6 M euribor +pribitek 2,15%
Strošek zavarovanja	zavarovanje s hipoteko
Mesečna obveznost	393,66 EUR
Strošek odobritve	292,10 EUR

Vir: <http://www.nlb.si/stanovanjski-kredit>

6 OBLIKE ZAVAROVANJ KREDITOV

Vsaka banka se skuša čim bolj zavarovati pred tveganjem neplačila s strani komitenta. V ta namen uporablja veliko zavarovalnih instrumentov, ki tveganje ustrezno zmanjšujejo.

Banka izbere tisto vrsto zavarovanja kredita, ki zanjo pomeni največjo stopnjo varnosti glede na rizičnost kreditnega posla. Vsa zavarovanja je treba v času dolžniško-upniškega odnosa spremljati sproti, saj zavarovalni instrumenti skozi obdobje spreminjajo prvotno vrednost. Banka zavaruje vse terjatve, ki izhajajo iz kreditnega posla oz. vse stroške, ki so povezani s kreditom.

Področje zavarovanja kreditov v Sloveniji podrobneje ureja naslednja zakonodaja (Slak, 2005, str. 61):

- *Zakon o finančnih zavarovanjih* - določa pravila, ki veljajo za finančna zavarovanja terjatev, sklenjena med subjekti na finančnih trgih.
- *Obligacijski zakonik* - ureja denarne obveznosti, prevzem dolga, pristop k dolgu in poroštvo. Obligacijski zakonik nadomešča Zakon o obligacijskih razmerjih, ki še izhaja iz časa nekdanje Jugoslavije.
- *Stvarnopravni zakonik* - ureja temeljna načela stvarnega prava, posest in stvarne pravice ter način njihove pridobitve, prenosa, varstva in prenehanja.
- *Zakon o izvršbi in zavarovanju* - ureja sredstva zavarovanja, ki so zastavna pravica na nepremičnini ali premičnini, potek in pravila izvršbe.

Zavarovanje kredita se uporablja kot zaščita proti nevrčilu kredita, v primeru, da bi se spremenile okoliščine, ki so bile znane ob odobritvi. Kreditojemalec je dolžan zavarovati vsako vrsto kredita. Oblika zavarovanja je odvisna od njegove višine, ročnosti in bonitete posameznika.

V nadaljevanju bomo opisali oblike zavarovanj, ki se uporabljajo pri zavarovanju kreditov fizičnih oseb v NLB d. d.

6.1 Zavarovanje s plačilom zavarovalne premije pri Zavarovalnici Triglav

Zavarovanje s plačilom zavarovalne premije je ena od oblik zavarovanja za vračilo kredita banki. Premija je protivrednost, ki jo plača kreditojemalec zavarovalnici. Če kreditojemalec kredita redno ne odplačuje, zavarovalnica plača škodo banki. Zavarovalnica nadalje izterjuje kreditojemalca.

Za to obliko zavarovanja se po pogojih zavarovalnice lahko odločijo tisti kreditojemalci, ki:

- prejemajo stalne mesečne dohodke pri podjetju, ki ima sedež v Republiki Sloveniji,

Oblike zavarovanj kreditov

- so v rednem delovnem razmerju za nedoločen čas (za določen čas le za dobo zaposlitve),
- so zaposleni v podjetju, ki ne sme biti v stečaju ali likvidaciji,
- so zaposleni pri predstavništvu tuje pravne osebe v Republiki Sloveniji in prejemajo devizne dohodke.

NLB d. d. ima z Zavarovalnico Triglav, Območna enota Ljubljana, sklenjene zavarovalne police, in sicer:

1. za zavarovanje potrošniških kreditov,
2. za zavarovanje kreditov za stanovanjski namen,
3. za zavarovanje kreditov za nakupe manjših vrednosti (BanKredit).

Osnova za izračun premije

Osnova za izračun premije je, ne glede na pogodbo, glavnica povečana za pogodbeno dogovorjene realne obresti za celotno dobo kreditiranja. Morebitni depozit se odšteje le, ko vezana sredstva predstavljajo varščino do poplačila kredita.

Višina premije je odvisna od:

- pogodbeno dogovorjene obrestne mere,
- višine kredita,
- premijskega stavka.

6.2 Zavarovanje s solidarnim poroštvom kreditno sposobnih porokov

Poroštvo (solidarno in subsidiarno) opredeljuje Obligacijski zakonik, ki določa tudi pravice in obveznosti poroka. Solidarno poroštvo pomeni, da lahko upnik takrat, ko kreditojemalec ne poravnava zapadlih obveznosti, pozove k plačilu njega ali poroka.

S poroštveno izjavo se porok nasproti upniku zavezuje, da bo izpolnil veljavno in zapadlo obveznost kreditojemalca, če ta tega ne bo storil.

Banka določa minimalne pogoje pri taki obliki zavarovanja, in sicer:

- a) porok mora izpolnjevati pogoje ne glede na poslovni odnos z banko skladno z opredelitvijo kreditojemalcev,
- b) kreditno sposobnost porokov preverjamo po enakem postopku kot za kreditojemalce,
- c) porok mora podpisati izjavo poroka, ki jo potrdi podjetje v dveh izvodih, ki ima učinek izvršilnega naslova, podpisati mora tudi kreditno pogodbo,
- d) poroki odgovarjajo solidarno za vračilo celotnega kredita, za katerega jamčijo,
- e) porok je lahko katerakoli oseba, ki izpolnjuje omenjene pogoje in ni nujno poslovni partner banke,
- f) porok ne sme biti zaposlen pri istem delodajalcu kot kreditojemalec, izjemoma je kredit možno zavarovati s poroki, ki so vsi zaposleni pri istem delodajalcu,

kadar gre za delodajalca, ki je razvrščen v A ali B bonitetni razred. (Vir: Projekt Basell II.2010. Priročnik za zavarovanje naložb. Interna navodila NLB d.d.)

6.3 Zavarovanje z zastavo police življenjskega zavarovanja z varčevalno komponento ali s plačilom enkratne premije

V NLB d. d. ponujamo tudi možnost zavarovanja kratkoročnih in dolgoročnih naložb z zastavo polic življenjskih zavarovanj z varčevalno komponento, in sicer NLB Varčevanje in NLB Naložba Vita z enkratnim vplačilom premije, sklenjenih pri NLB Vita, d. d. skladno z naslednjimi delovnimi postopki:

Police življenjskih zavarovanj z varčevalno komponento NLB Varčevanje in NLB Naložba Vita z enkratnim vplačilom premije so po bančni oceni primerne za zavarovanje naložbe. Zastavi jo lahko državljan RS, ki želi v banki pridobiti kredit, ali oseba, ki z njimi razpolaga in jih želi zastaviti za kreditojemalca.

Vrednost zastavljene police se določa na podlagi varnostnih količnikov, ki so vnaprej določena razmerja med vrednostjo zavarovanja in glavnico kredita (brez realnih in revalorizacijskih obresti).

6.4 Zavarovanje z zastavo enot premoženja vzajemnih skladov

V NLB d. d. ponujamo tudi možnost zavarovanja kratkoročnih in dolgoročnih naložb z zastavo investicijskih kuponov oz. enot premoženja vzajemnih skladov, ki jih upravlja družba NLB Skladi, d. o. o.

Investicijske kupone (enote premoženja) vzajemnih skladov, ki so po bančni oceni primerni za zavarovanje naložbe, lahko zastavi državljan RS, ki želi v banki pridobiti kredit, ali oseba, ki z njimi razpolaga in jih želi zastaviti za kreditojemalca.

Višina zastavljenih enot premoženja se določa na podlagi varnostnih količnikov, ki so vnaprej določena razmerja med vrednostjo zavarovanja in glavnico kredita (brez obresti).

6.5 Zavarovanje z zastavo denarnih sredstev

Denarna sredstva lahko zastavi fizična oseba, ki razpolaga z denarnimi sredstvi in:

- želi v banki pridobiti kredit ali
- ima v banki že najet kredit, za katerega je po pogodbi dolžna zagotoviti dodatno zavarovanje v obliki denarnih sredstev zaradi padca vrednosti obstoječega zavarovanja.

Zastavitelj je lahko tudi tretja oseba, ki razpolaga z denarnimi sredstvi.

Vrste denarnih sredstev primernih za zavarovanje naložb

Kredit je lahko zavarovan z zastavo:

- denarnih sredstev v domači valuti ali
- deviznih denarnih sredstev.

Določanje višine potrebnih denarnih sredstev za zavarovanje naložb

Višino za zavarovanje naložbe potrebnih denarnih sredstev bančni delavec določa na podlagi predpisanih varnostnih količnikov, ki so opredeljeni kot razmerje med zastavljenimi denarnimi sredstvi in kreditom.

6.6 Zavarovanje z zastavo vrednostnih papirjev

V NLB d. d. ponujamo tudi možnost zavarovanja kratkoročnih in dolgoročnih naložb z zastavo lastniških in dolžniških vrednostnih papirjev skladno z naslednjimi delovnimi postopki:

Vrednostne papirje lahko zastavi državljan RS, ki želi v banki pridobiti kredit, ali oseba, ki razpolaga z vrednostnimi papirji, po bančni oceni primernimi za zavarovanje naložbe in jih želi zastaviti za kreditojemalca.

Višina zastavljenih vrednostnih papirjev se določa na podlagi varnostnih količnikov, ki so vnaprej določena razmerja med vrednostjo zavarovanja in glavnico kredita.

6.7 Življenjsko zavarovanje kreditojemalcev

Sklenitev življenjskega zavarovanja predstavlja dodatno prednost in varnost kreditojemalca, ki je tako zavarovan pred nepredvidljivimi dogodki, ki bi lahko vplivali na samo življenje. V primeru smrti kreditojemalca bo dolg, ki ga ima iz naslova najetega kredita poravnán s strani NLB Vite, razliko med stanjem dolga in zavarovalno vsoto bo zavarovalnica nakazala upravičencu ali dediču. Dodatna prednost pri življenjskem zavarovanju je, da pri kreditih za nakup nepremičnine ostane nepremičnina v lasti dedičev.

Življenjsko zavarovanje kreditojemalcev je namenjeno vsem kreditojemalcem, ki sklepajo kreditne pogodbe pri NLB d. d. ne glede na obliko zavarovanja in dobo najema kredita, pri osebnih kreditih je poudarek na trženju nezavarovanih kreditov, pri kreditih za nakup, gradnjo in prenovu nepremičnin je poudarek na hipotekarnih kreditih (daljše ročnosti in večji zneski).

Kolektivno življenjsko zavarovanje kreditojemalec sklene na osnovi kolektivne pogodbe, ponudba velja za kredite v višini do vključno 21.000,00 EUR in z ročnostjo do vključno 60 mesecev, sklenjeno zavarovanje stopi v veljavo ob 24. uri na dan, ko je plačana premija, trajanje zavarovanja je vezano na ročnost kredita oz. do datuma poplačila le-tega, zavarovalno premijo kreditojemalec poravnava v enkratnem znesku ob najemu kredita (izračuna se v programu EOM PLUS), starost kreditojemalcev, katerim je storitev namenjena, je najmanj 18 in največ 65 let, v primeru smrti je upravičenec do stanja dolga banka, za pozitivno razliko med stanjem dolga in zavarovalno vsoto so upravičenci dediči (na podlagi pravnomočnega sklepa o dedovanju).

Individualno življenjsko zavarovanje kreditojemalec sklene ob najemu kredita za nakup nepremičnine. Storitev je namenjena vsem kreditojemalcem, predvsem pa tistim, ki najemajo kredite v višjih zneskih in daljših ročnosti iz redne bančne ponudbe.

V primeru, da višina osebnega nenamenskega kredita presega 21.000,00 EUR in ročnost 60 mesecev, lahko kreditojemalec sklene življenjsko zavarovanje le po individualni pogodbi.

Osnovne lastnosti storitve:

- življenjsko zavarovanje sklene kreditojemalec na osnovi individualne pogodbe oz. police,
- višina zavarovalne premije je odvisna od spola in starosti kreditjemalca, kakor tudi od zneska in ročnosti najetega kredita,
- zavarovalno premijo kreditojemalec poravnava letno ali mesečno,
- zavarovalna premija se izračuna ob sklenitvi kredita na osnovi višine najetega kredita do konca koledarskega leta, v nadaljevanju pa na osnovi stanja dolga na dan 30. 11. za naslednje koledarsko leto,
- starost kreditjemalcev, ki jim je storitev namenjena, je najmanj 18 in največ 65 let, v primeru smrti je upravičenec do stanja dolga banka, za pozitivno razliko med stanjem dolga in zavarovalno vsoto pa poimensko navedeni upravičenci na zavarovalni polici.

7 RAZISKOVALNI DEL: ANKETNI VPRAŠALNIK

7.1 Izdelava anketnega vprašalnika

Za pridobitev podatkov, ki smo jih potrebovali v raziskavi, smo izbrali pisno obliko anketnega vprašalnika. V anketi smo postavili deset vprašanj, ki se navezujejo na temo diplomske naloge. Vprašanja se nanašajo na splošno poznavanje kreditiranja prebivalstva v bankah.

7.2 Izvedba anketiranja

Anketo smo izvedli z naključno izbranimi fizičnimi osebami, pa tudi med sorodniki in znanci. Anketni vprašalnik smo razdelili osebno oziroma po elektronski pošti. Z anketiranjem smo zaključili, ko smo razdelili vseh 100 anketnih vprašalnikov. Zbrane podatke smo statistično obdelali, jih prenesli v tabele ter jih s pomočjo grafikonov slikovno prikazali v naslednji podtočki.

7.3 Analiza in obdelava podatkov ter prikaz rezultatov

1. vprašanje: spol anketiranca

Tabela 7.1 Spol anketiranca

Anketiranci	Število odgovorov
Ženska	58
Moški	42
Skupaj	100

Slika 7.1 Spol anketiranca

Iz tabele in grafa 1 je razvidno, da je med anketiranci, ki so želeli sodelovati in ki so že najemali kredit oziroma ga nameravajo najeti, več žensk kot moških. Tudi sicer v praksi na bančnih okencih opažamo, da ženske najemajo kredite večkrat kot moški. Tako lahko razberemo, da je najvišji delež anketiranih žensk - 58 odstotkov, moških pa le 42 odstotkov. Ženske pa so tudi bolj pripravljene sodelovati v anketi kot moški.

2. vprašanje: starost anketiranca

Tabela 7.2 Starost anketiranca

Starost	Število odgovorov
20–25 let	15
25–35 let	40
35–40 let	9
40–55 let	25
Nad 55 let	11

Slika 7.2 Starost anketiranca

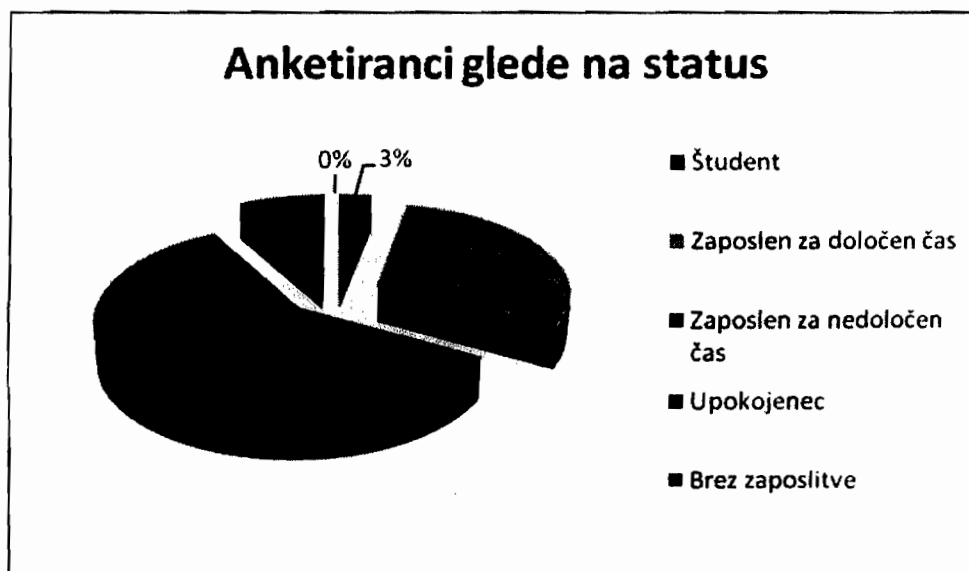
Iz tabele in grafa 2 je razvidno, da je med vsemi anketiranimi največ anketirancev v starostni skupini od 25 do 35 let (40 %), to je obdobje v življenju, ko so ljudje končali študij, imajo zagotovljeno službo in začnejo razmišljati o lastnem stanovanju, hiši, avtomobilu oziroma drugih dobrinah. Sledi jim skupina v starosti od 40 do 55 let (25 %). Zelo majhen delež jih je v obdobju med 20. in 35. letom (15 %). Razlog je v tem, da nimajo redne zaposlitve ali pa še študirajo. V skupini nad 55. letom starosti je majhen delež kreditorejmalcev, saj je razlog v tem, da si ljudje, ki prehajajo v pokoj ne želijo velikih bremenitev pokojnine. Najmanjši delež kreditorejmalcev, le 9 %, pa smo zasledili v starostni skupini med 35. in 40. letom starosti, razlog pa je, da so si ljudje že uredili vse potrebno za življenje, tako hišo oz. stanovanje kot avto.

3. vprašanje: status kreditorejmalca

Tabela 7.3 Status kreditorejmalca

Ponujeni odgovori	Število odgovorov
Študent	3
Zaposlen za določen čas	30
Zaposlen za nedoločen čas	59
Upokojenec	8
Brez zaposlitve	0
Skupaj	100

Slika 7.3 Status kreditojemalca

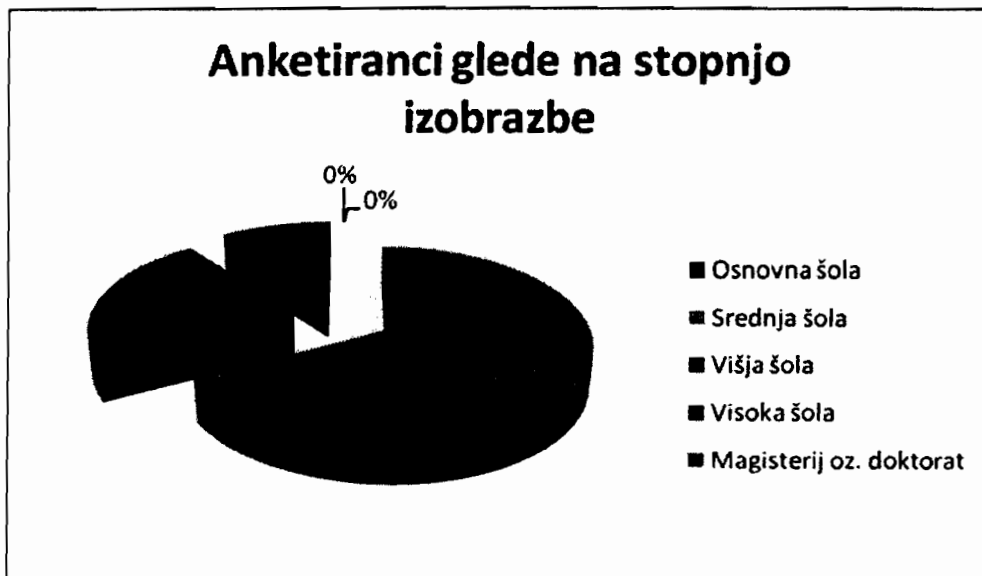
Iz tabele in grafa 3 je razvidno, da je največji odstotek anketirancev (59 %) zaposlenih za nedoločen čas. To pomeni, da pri najemanju kreditov nimajo težav z enim od pogojev, ki ga zahtevajo banke. Sledijo jim tisti, ki so zaposleni za določen čas (30 %). Najmanjši odstotek je študentov in upokojencev.

4. vprašanje: stopnja izobrazbe

Tabela 7.4 Stopnja izobrazbe

Stopnja izobrazbe	Število odgovorov
Osnovna šola	0
Srednja šola	67
Višja šola	23
Visoka šola	10
Magisterij oz. doktorat	0
Skupaj	100

Slika 7.4 Stopnja izobrazbe

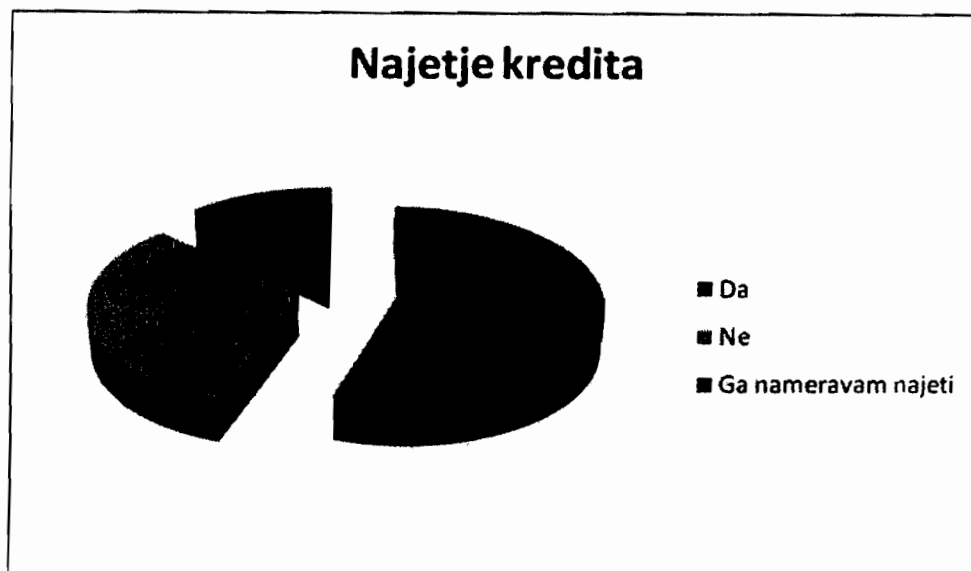
Iz tabele in grafa 4 je razvidno, da ima največ anketirancev zaključeno srednjo šolo (67 %), takoj za njimi so anketiranci z višjo šolo (23 %). Najmanjši delež anketirancev ima zaključeno visoko šolo, le 10 %.

5. vprašanje: Ali ste že kdaj najeli kredit?

Tabela 7.5 Ali ste že kdaj najeli kredit?

Ponujeni odgovori	Število odgovorov
Da	55
Ne	32
Ga nameravam najeti	13
Skupaj	100

Slika 7.5 Ali ste že kdaj najeli kredit?

Iz tabele in grafa 4 lahko razberemo, da je večina anketiranih (55 %) že najela kredit, 32 odstotkov je tistih, ki kredita še nikoli niso najeli. Kar 13 odstotkov anketiranih je odgovorilo, da nameravajo najeti kredit. Sklepamo lahko, da se Slovenci radi zadolžujemo.

6. vprašanje: Za kateri namen ste oz. bi najeli kredit?

Tabela 7.6 Namen najetja kredita?

Ponujeni odgovori	Število odgovorov
Za avto	22
Za stanovanje/hišo	38
Za nakup vrednostnih papirjev	4
Gotovinski	36
Skupaj	100

Slika 7.6 Namen najetja kredita?

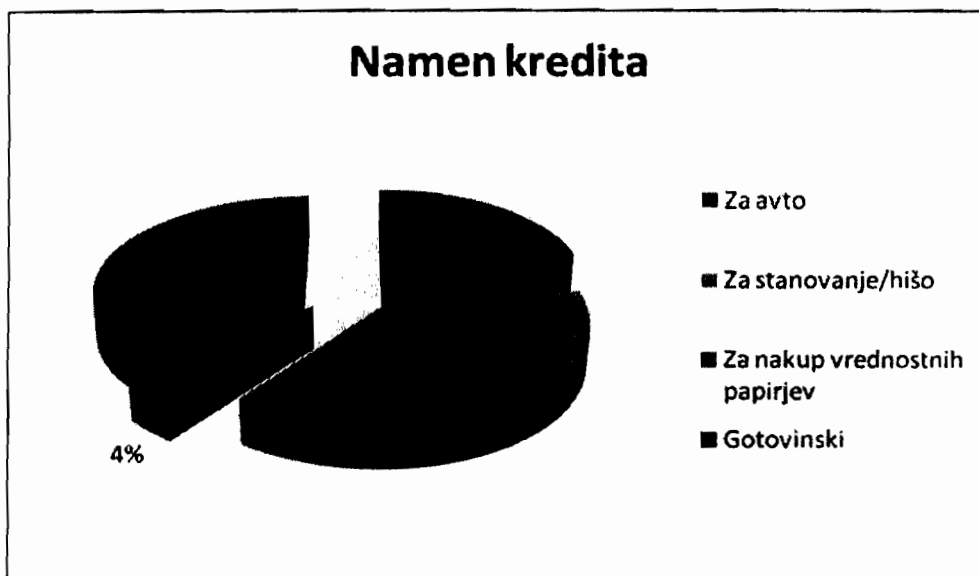

Tabela in graf 6 ponazarjata, da se anketiranci največkrat zadolžijo za nakup stanovanja ali hiše. Kar 38 odstotkov anketirancev je najelo kredit za rešitev stanovanjskega problema. Za nakazilo gotovine na transakcijski račun se je odločilo 36 odstotkov anketirancev. Na bančnih okencih opazamo, da je vse več tistih, ki potrebujejo gotovino (predvsem manjše zneske od 1.000,00 do 2.000,00 EUR), da premostijo denarne težave (plačilo položnic, šolskih potrebščin, šolanja otrok). Le 22 odstotkov anketirancev je najelo kredit za nakup avtomobila, neznaten pa je odstotek (4 %) tistih, ki so najeli kredit za nakup vrednostnih papirjev.

7. vprašanje: Za koliko časa ste oz. bi najeli kredit?

Tabela 7.7 Za koliko časa ste najeli kredit?

Ponujeni odgovori	Število odgovorov
Od 1 do 5 let	32
Od 5 do 10 let	31
Od 10 do 15 let	16
Od 15 do 20 let	10
Več kot 20 let	11
Skupaj	100

Slika 7.7 Za koliko časa ste najeli kredit?

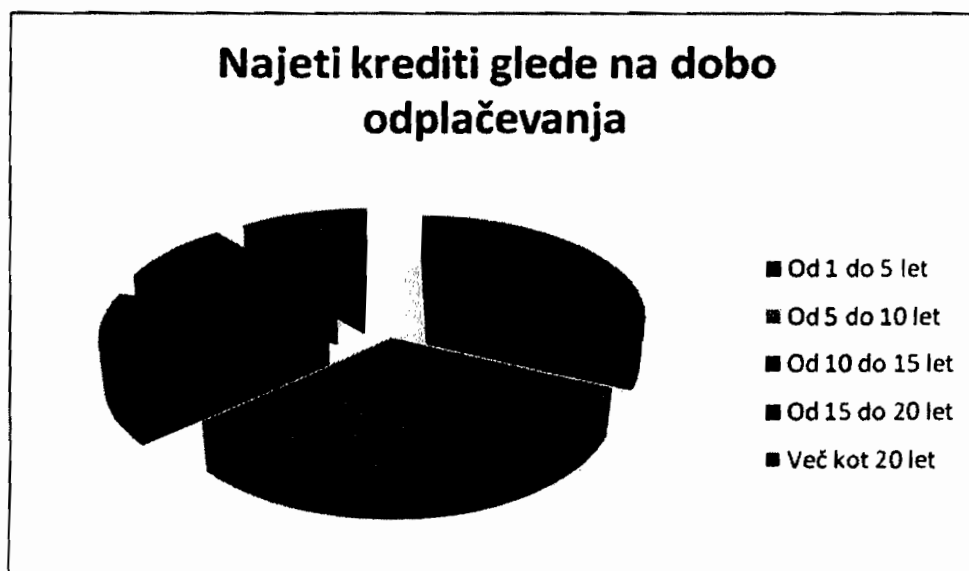

Tabela in graf 7 ponazarjata, da se ljudje raje odločajo za krajšo dobo najemanja kreditov. Največ (32 %) se jih je odločilo za obdobje od 1 do 5 let, sledijo jim tisti, ki so se odločili za kredit od 5 do 10 let (31 %), s 16 odstotki sledijo kreditorejmalci, ki so se odločili za najetje kredita od 10 do 15 let, približno enak odstotek kreditorejmalcev pa je v najetju kredita od 15 do 20 let (10 %), 11 odstotkov kreditorejmalcev pa se je odločilo za dobo, daljšo od 20 let.

8. vprašanje: V kakšni višini ste oz. bi najeli kredit?

Tabela 7.8 V kakšni višini ste oz. bi najeli kredit?

Ponujeni odgovori	Število odgovorov
Od 1.000 do 5.000 EUR	15
Od 5.000 do 10.000 EUR	26
Od 10.000 do 15.000 EUR	15
Od 15.000 do 20.000 EUR	9
Nad 20.000 EUR	35
Skupaj	100

Slika 7.8 V kakšni višini ste oz. bi najeli kredit?

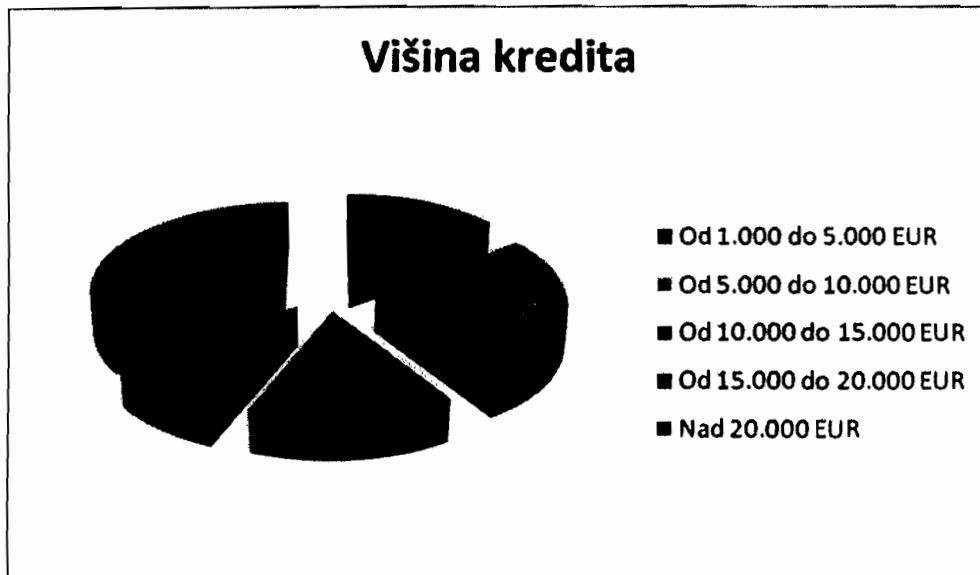

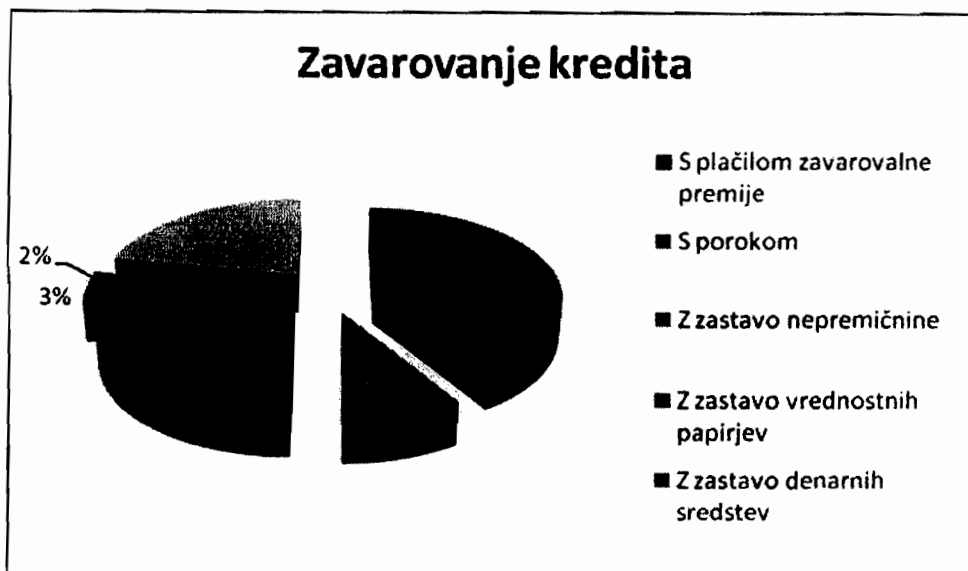
Tabela in graf 8 ponazarjata višino najetih kreditov. Največ kreditojemalcev se je odločilo za kredit v znesku nad 20.000 EUR (35 %), sledijo kreditojemalci z najetimi krediti v višini od 5.000 do 10.000 EUR s 26 odstotki, za znesek od 1.000 do 5.000 EUR ter od 10.000 do 15.000 EUR se je odločilo 15 odstotkov kreditojemalcev, za znesek od 15.000 do 20.000 EUR pa 9 odstotkov kreditojemalcev. Izhajamo lahko iz dejstva, da največ kreditojemalcev kredit najame v večjih zneskih nad 20.000 EUR za nakup ali obnovo nepremičnin in pa v zneskih od 5.000 do 10.000 EUR pri gotovinskih kreditih.

9. vprašanje: Na kakšen način ste oz. bi zavarovali kredit?

Tabela 7.9 Na kakšen način ste zavarovali kredit?

Ponujeni odgovori	Število odgovorov
S plačilom zavarovalne premije	41
S porokom	9
Z zastavo nepremičnine	23
Z zastavo vrednostnih papirjev	3
Z zastavo denarnih sredstev	2
Z zastavo police življenjskega zavarovanja	22
Skupaj	100

Slika 7.9 Zavarovanje kredita

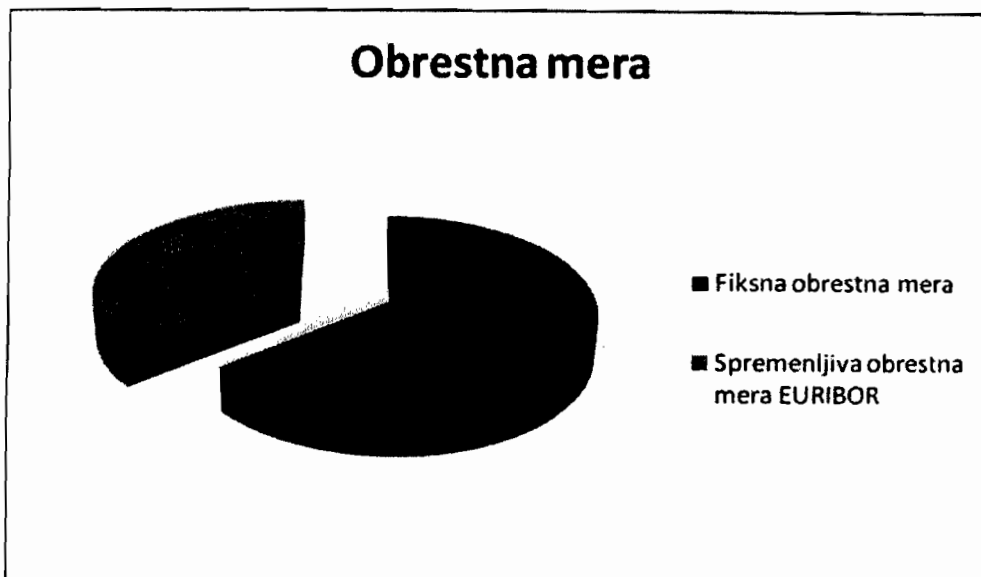
Iz tabele in grafa 9 je razvidno, da se kreditorejmalci največkrat odločijo (41 %), da bodo kredit zavarovali s plačilom zavarovalne premije. Sledijo jim tisti, ki so zastavili svojo nepremičnino (23 %), 22 odstotkov kreditorejmalcev se je odločilo kredit zavarovati z zastavo police življenjskega zavarovanja, le majhen delež pa je tistih, ki so ob najemu kredita zastavili denarna sredstva (2 %), vrednostne papirje (3 %), ali pa so se odločili za zavarovanje s porokom (9 %).

10. vprašanje: Za kakšno obrestno mero ste se odločili?

Tabela 7.10 Izbira obrestne mere

Ponujeni odgovori	Število odgovorov
Fiksna obrestna mera	64
Spremenljiva obrestna mera EURIBOR	36
Skupaj	100

Slika 7.10 Izbira obrestne mere

Iz tabele in grafa 10 lahko razberemo, da se kreditorejmalci raje odločajo (64 %) najeti kredit po fiksni obrestni meri, za katero se odločijo iz negotovosti pred dogajanjem na trgu. Le 36 odstotkov kreditorejmalcev se je odločilo za spremenljivo obrestno mero, vezano na referenčno obrestno mero EURIBOR; razlog je predvsem v pogojih kreditiranja, saj banke ponujajo dolgoročne kredite samo po spremenljivi obrestni meri.

11. vprašanje: Ali ste pred najemom kredita dobili dovolj informacij od bančnega komercialista?

Tabela 7.11 Ali ste pred najemom kredita dobili dovolj informacij od bančnega komercialista?

Ponujeni odgovori	Število odgovorov
Da	84
Ne	16
Skupaj	100

Slika 7.11 Ali ste pred najemom kredita dobili dovolj informacij od bančnega komercialista?

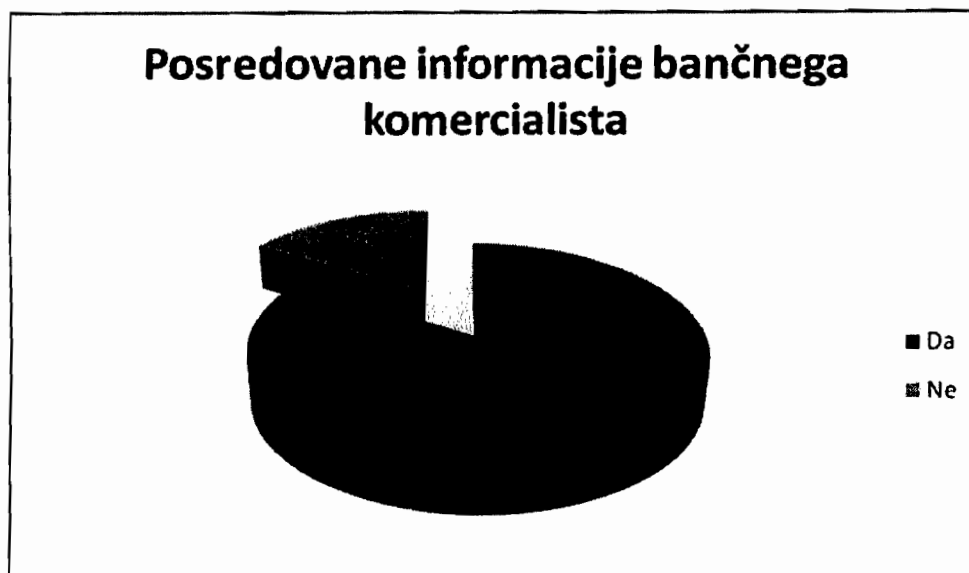

Tabela in graf 11 prikazujeta, da je 84 odstotkov anketirancev pritrdilno odgovorilo glede informiranja pred najemom kredita s strani bančnih komercialistov, medtem ko 16 odstotkov anketirancev meni, da so jim bančni komercialisti posredovali premalo informacij.

12. vprašanje: Na kaj ste najbolj pozorni pri najemanju kredita?

Tabela 7.12 Na kaj ste najbolj pozorni pri najemanju kredita?

Ponujeni odgovori	Število odgovorov
Na višino kredita	8
Na obrestno mero	32
Na dobo odplačevanja	8
Na stroške	13
Na višino anuitete	37
Skupaj	100

Slika 7.12 Na kaj ste najbolj pozorni pri najemanju kredita?

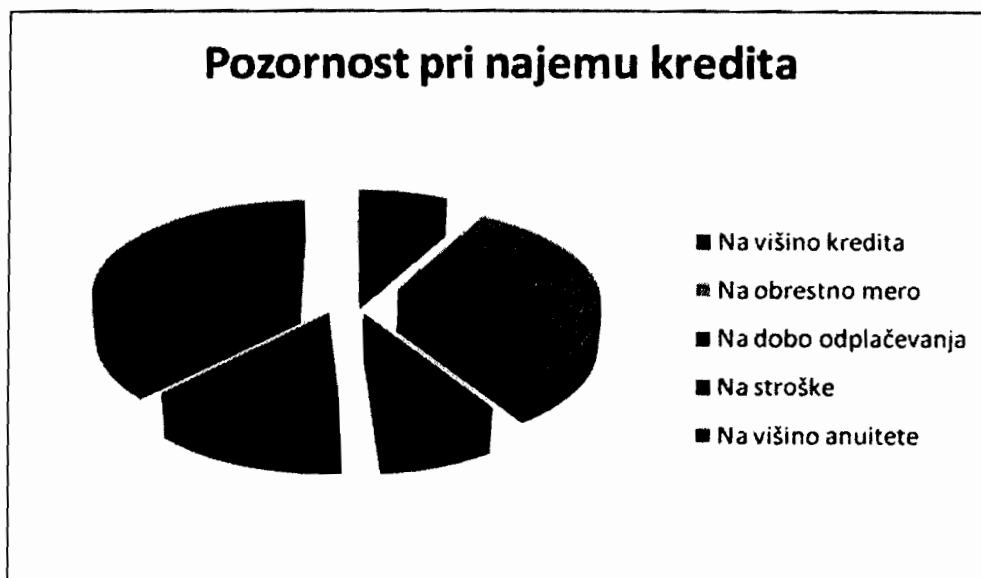

Tabela in graf 12 prikazujeta, da je največ anketirancev (37 %) pri najemanju kredita največjo pozornost namenilo višini anuitete. Na dobo najetja kredita je bilo pozornih 8 odstotkov, na stroške 13 odstotkov, na obrestno mero 32 odstotkov, 8 odstotkov kreditorejmalcev vključenih v anketo pa je tistih, ki so pozorni na višino najetega kredita.

Iz raziskovalnega dela smo prišli do zaključka, da največ kreditorejmalcev najema kredit v starosti med 25 in 35 letom, da je izobrazba kreditorejmalcev največkrat končana V. stopnja, ter da je najpogostejši znesek najema kredita nad 20.000 EUR.

Iz opravljene raziskave smo ugotovili, da se prva trditev o starosti kreditorejmalcev in druga trditev o končani stopnji izobrazbe kreditorejmalcev ujema z našima trditvama iz dispozicije, tretja trditev o najpogostejšem znesku najema kredita pa ni enaka trditvi iz dispozicije, saj smo postavili trditev, da bo najpogostejši znesek najema kredita med 10.000,00 EUR in 15.000,00 EUR, iz raziskave pa je razvidno, da je znesek najpogosteje nad 20.000,00 EUR.

8 SKLEP

Glavni cilj zaključne strokovne naloge je bil analizirati vrste kreditov na primeru NLB d. d., ki jih ponujamo potrošnikom, vrste obrestnih mer ter obresti, Zakon o potrošniških kreditih, ter vrste zavarovanj kreditov.

V današnjem času se vedno več ljudi odloča za takšne in drugačne kredite in tako je kreditiranje zelo pomemben dejavnik za doseganje ciljev. Vsakdo se vsaj enkrat v življenju znajde v situaciji, ko nima dovolj finančnih sredstev za realizacijo načrtov. V tem primeru se lahko odločijo za kredit. Krediti se sicer razlikujejo od banke do banke, vendar je odločitev, pri kateri banki bodo vzeli kredit, vedno odvisna od njih samih.

Za banko je pomembno, da kredit odobri kreditno sposobnim kreditojemalcem. S preverjanjem kreditne sposobnosti kreditojemalca in ustreznim zavarovanjem se banka zavaruje pred kreditnim tveganjem. Presoja kreditne sposobnosti pa se ne konča z odobritvijo kredita, ampak se nadaljuje, saj banka ves čas trajanja kredita spremlja kreditojemalca.

Kreditiranje pomeni za banke velik del dohodka in zaradi tega prihaja do velike konkurence med bankami. Vsak kredit vsebuje večje ali manjše tveganje, ki so mu kreditodajalci izpostavljeni, zato zahtevajo kreditno analizo, ki bi jo lahko definirali kot ocenitev možnosti in pripravljenosti poravnati odložene plačilne obveznosti.

Med različnimi vrstami ponudb kreditov se posameznik težko odloči, kateri kredit je zanj najbolj primeren, oziroma kateri namenski kredit je najboljši. Dobro oceno o ugodnosti kredita lahko dobimo s primerjavo efektivne obrestne mere, ki z drugimi besedami pomeni ceno kredita. Ta obrestna mera vključuje vse stroške, ki so zajeti v samem kreditu in nam v odstotkih pove, koliko bomo morali plačati za najeti kredit.

V Zakonu o potrošniških kreditih so zapisane določbe, ki določajo pravila poslovanja oziroma kreditiranja bank ter hranilnic. Zakon potrošnikom nudi neko varnost, vendar pa samo z zakonom potrošniki niso povsem varni pred zlorabami ter oškodovanji. Zakonodaja je lahko učinkovita le v tem primeru, da je tudi kreditojemalec osveščen glede samega kredita ter kreditne pogodbe. Določbe tega Zakona veljajo za vsa posojila fizičnim osebam, ki nimajo kredita zavarovanega z nepremičnino, ne glede na namen porabe kredita.

Zaključno strokovno nalogo zaključujemo z anketnim vprašalnikom, s pomočjo katerega smo ugotovili, da vedno več ljudi najema kredite, pri tem pa so v samem ospredju predvsem stanovanjski krediti. Zelo velik delež ljudi se odloča za kredite z nespremenljivo obrestno mero, saj se bojijo rasti EURIBOR-ja, ki bi jim lahko zvišal obrok odplačila kredita in jim s tem oteževal plačilo kredita.

LITERATURA

- Banka Slovenije. 2010. *Gospodarska in finančna gibanja*. Bilten banke Slovenije. Letnik XVIII št. 6
- Crnkovič, R. 1988. *Gospodarske finance*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
- Čibej, Jože A. 1998. *Kako banke računajo obresti*. Ljubljana: Združenje bank Slovenije.
- Drol Novak, Ž. 2004. *Potrošniški krediti: kaj moramo vedeti o Zakonu o potrošniških kreditih*. Ljubljana: Mednarodna inštitucija za potrošniške raziskave.
- Ilovar, S. 2003. *Pravni vidiki zavarovanja bančnih naložb*. Ljubljana: ZBS.
- Jamnik, Skubic, T. 2002. *Ocenjevanje kreditne sposobnosti*. Ljubljana: CISEF.
- Kamhi, B. 2003. *Kaj vemo o bančnih poslih?* Ljubljana: Združenje bank Slovenije.
- Mavretič, G. 2010. *NLB Depoziti in varčevanja za fizične osebe*. Interno gradivo NLB d. d.
- Rettinger, K. 2010. *Odobranje naložb fizičnim osebam-Zavarovanje z zastavo nepremičnine*. Interna navodila za odobranje kreditov občanov banke NLB d.d.
- Ribnikar, I. 1984. *Nominalna ali denarna in realna obrestna mera*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
- Slak, L. 2005. *Obvladovanje tveganj v bančnem poslovanju po novem kapitalskem sporazumu Basel II*. Magistrsko delo. Ljubljana: Fakulteta za podiplomske državne in evropske študije.

VIRI

- Banka Slovenije. 2006. *Zakon o banki Slovenije*.
<http://www.bsi.si/banka-slovenije.asp?Mapald=124> (15.05.2010)
- Finance.si.2010. *Dobro je vedeti: interkalarne obresti*.
<http://www.finance.si/forumi/?articleid=174294> (13.05.2010)
- NLB d. d. 2010. *Kreditni za fizične osebe*.
<http://www.nlb.si/kreditni> (19.05.2010)
- Državni zbor RS. 2006. *Zakon o bančništvu*. Ur.l. RS 131/2006
http://zakonodaja.gov.si/rpsi/r00/predpis_ZAKO4300.html (20.05.2010)
- Državni zbor RS. 2000. *Zakon o potrošniških kreditih*. Ur.l. RS 77/2004)
http://zakonodaja.gov.si/rpsi/r03/predpis_ZAKO2003.html (20.05.2010)
- Združenje bank Slovenije. 2010. *SISBON*.
<http://www.zbs-giz.si/zdruzenjebank.asp?StructureId=369> (10.05.2010)

PRILOGE

Priloga 1: Anketni vprašalnik za študente

VPRAŠALNIK – KREDITIRANJE FIZIČNIH OSEB

Pozdravljeni,

Prosila bi Vas za izpolnitev vprašalnika, ki mi bo v pomoč pri izdelavi diplomske naloge. Vsi Vaši podatki so anonimni in uporabljeni zgolj za potrebe pri diplomskem delu.

Hvala in lep pozdrav, Darja Poje

1. Vprašanje: SPOL ANKETIRANCA

- a) Moški
- b) Ženska

2. Vprašanje: STAROST

- a) 20–25 let.
- b) 25–35 let.
- c) 35–40 let.
- d) 40–55 let.
- e) Nad 55 let.

3. Vprašanje: STATUS

- a) Študent.
- b) Zaposlen za določen čas.
- c) Zaposlen za nedoločen čas.
- d) Upokojenec.
- e) Brez zaposlitve.

4. Vprašanje: STOPNJA IZOBRAZBE

- a) Osnovna šola.
- b) Srednja šola - V. stopnja.
- c) Višja šola - VI. stopnja.
- d) Visoka šola - VII. stopnja.
- e) Magisterij oz. doktorat.

5. Vprašanje: ALI STE ŽE KDAJ NAJELI KREDIT?

- a) Da.
- b) Ne.
- c) Ga nameravam najeti.

6. Vprašanje: ZA KATERI NAMEN STE OZ. BI NAJELI KREDIT?

- a) Za avto.
- b) Za stanovanje/hišo.

- c) Za nakup vrednostnih papirjev.
- d) Gotovinski.

7. Vprašanje: ZA KOLIKO ČASA STE OZ. BI NAJELI KREDIT?

- a) Od 1 do 5 let.
- b) Od 5 do 10 let.
- c) Od 10 do 15 let.
- d) Od 15 do 20 let.
- e) Več kot 20 let.

8. Vprašanje: V KAKŠNI VIŠINI STE OZ. BI NAJELI KREDIT?

- a) Od 1.000 do 5.000 EUR.
- b) Od 5.000 do 10.000 EUR.
- c) Od 10.000 do 15.000 EUR.
- d) Od 15.000 do 20.000 EUR.
- e) Nad 20.000 EUR.

9. Vprašanje: NA KAKŠEN NAČIN STE OZ. BI ZAVAROVALI KREDIT?

- a) S plačilom zavarovalne premije.
- b) S porokom.
- c) Z zastavo nepremičnine.
- d) Z zastavo vrednostnih papirjev.
- e) Z zastavo denarnih sredstev.
- f) Z zastavo police življenjskega zavarovanja.

10. Vprašanje: ZA KAKŠNO OBRESTNO MERO STE SE OZ. BI SE ODLOČILI?

- a) Fiksna obrestna mera.
- b) Spremenljiva obrestna mera EURIBOR.

11. Vprašanje: ALI STE PRED NAJEMOM KREDITA DOBILI DOVOLJ INFORMACIJ OD BANČNEGA KOMERCIALISTA?

- a) Da.
- b) Ne.

12. Vprašanje: NA KAJ STE NAJBOLJ POZORNI PRI NAJEMANJU KREDITA?

- a) Na višino kredita.
- b) Na obrestno mero.
- c) Na dobo odplačevanja.
- d) Na stroške.
- e) Na višino anuitete.

Hvala za Vaš čas, ki ste si ga vzeli za izpolnitev vprašalnika.

ZAHVALA

Zahvaljujem se svoji družini in partnerju za vso podporo skozi celoten študij, ter za vso finančno pomoč ter omogočanje šolanja. Še posebej se zahvaljujem svoji mentorici doc. dr. Ajdi Fošner za ves čas, trud in strokovno vodstvo, ki mi je bilo v veliko pomoč pri nastajanju zaključne strokovne naloge.

